

Bijlage 1: Wettelijke taken dierenwelzijn

1.1 Wettelijke taken verschillende bestuurslagen

De onderstaande tabel geeft een globaal overzicht van de belangrijkste taken van dierenwelzijn voor de verschillende bestuurslagen.

	Kader	Rijk	Provincie	Gemeente
Huisdieren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Burgerlijk wetboek ▪ Algemene Wet Bestuursrecht ▪ Gemeentewet ▪ APV 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verwaarlozing en mishandeling (LID, Dierenpolitie) ▪ Gevaarlijke dieren (Dierenpolitie) ▪ Bedrijfsmatig verkopen, opvangen en fokken (NVWA) 	-	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opvang gevonden dieren ▪ Vervoer gevonden dieren ▪ Opvang bij calamiteiten ▪ Gevaarlijke honden (APV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet dieren ▪ Besluit diergeneeskundigen ▪ Besluit diergeneesmiddelen ▪ ... 			
Landbouw- en andere gehouden dieren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet op de dierproeven ▪ Besluit houders van dieren ▪ ... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verwaarlozing en mishandeling (NVWA) ▪ Slachthuizen & vervoer levende dieren (NVWA) ▪ Welzijn proefdieren (NVMA) ▪ Juist gebruik diergeneesmiddelen (NVMA) ▪ Dierziektebestrijding (NVMA) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergunningen veestallen (omgevingswet) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergunning evenementen met dieren (Omgevingswet)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Omgevingswet 			
Dieren in het wild	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet natuurbescherming ▪ EU-wetgeving 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stroperij & nestverstoring (Dierenpolitie) ▪ Aanwijzen beschermde dieren en controle op naleving (NVMA) ▪ Controle op handel en bezit van invasieve exoten (NVMA) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Welzijn dieren in het wild ▪ Natuur- en faunabeheer ▪ Vergunningverlening opvanglocaties voor dieren in het wild 	

1.2 Wettelijk kader gemeenten dierenwelzijn

Dierenwelzijn begint bij de verantwoordelijkheid van de burger zelf. Eigenaren van dieren zijn primair verantwoordelijk voor het fysieke en geestelijke welzijn van hun dier, daarnaast hebben burgers ook een zorgplicht naar in het wild levende dieren. Vanuit verschillende wetten en regelingen heeft de gemeente hierin een wettelijke taak:

- **Wet dieren:** De Wet dieren omschrijft welke dieren gehouden mogen worden en onder welke omstandigheden. Daarbij bepaalt de Wet dieren hoe met dieren moet worden omgaan en waarvoor dieren kunnen worden ingezet. Handhaving van de wet is een taak van een aantal landelijke instanties en de politie (politie, de Landelijke Inspectie dienst Dierenbescherming (LID) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)). De gemeente geeft op de website aan wat inwoners kunnen doen wanneer zij een vermoeden hebben van verwaarlozing en mishandeling.
- **Burgerlijk Wetboek:** Het Burgerlijk Wetboek (5:8 lid 3) geeft aan wat de rol van de gemeente is met betrekking tot gevonden dieren. Hier is vastgelegd dat een gemeente verplicht is om gevonden dieren (dieren met een vermoedelijke eigenaar), minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen. In die twee weken heeft de eigenaar de mogelijkheid om het dier op te halen. Als de eigenaar zich niet binnen die termijn meldt bij de gemeente, dan kan de gemeente het dier verkopen of weggeven. De landelijke wetgeving verplicht gemeenten alleen tot de opvang en vervoer van gehouden dieren. De opvang van wilde dieren is officieel geen taak van de gemeente maar is belegd bij de provincie. De dierenbescherming geeft uitvoering aan de wettelijke taken die de gemeente heeft. Opvang van gevonden dieren vindt plaats in de dierenopvang Gouda. Vervoer van gevonden dieren wordt uitgevoerd door de Dierenambulance Alphen aan den Rijn.
- **Algemene Wet Bestuursrecht** Ook in de algemene wet bestuursrecht is een wettelijke taak voor de gemeente vastgelegd. In het geval van huisontruimingen, arrestaties en gedwongen opname, kan de gemeente bestuursdwang toepassen voor het meevoeren en opslaan van zaken die daarvoor in aanmerking komen. Hieronder valt ook de opvang en het vervoer van dieren en ontstaat een zorgplicht voor dieren die betrokken zijn bij huisontruimingen. De gemeente heeft hier een opvangtermijn van maximaal 13 weken en is daarmee ook verantwoordelijk voor het vervoer naar een passende opvanglocatie. De Dierenbescherming draagt in Alphen aan den Rijn zorg voor de uitvoering van deze wettelijke taken.
- **Wet veiligheidsrisico's:** Ook op het gebied van de veiligheid van dieren heeft de gemeente een rol. Volgens artikel 2 van de Wet veiligheidsrisico's (Wvr) is het college van burgemeester en wethouders belast met het organiseren van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. In artikel 3, lid 1, onderdeel b van de Wet veiligheidsrisico's staat dat de brandweer in haar taken moet zorgen voor de veiligheid van mens én dier.
- **Wet natuurbescherming:** De Wet natuurbescherming biedt het belangrijkste wettelijke kader voor de bescherming van in het wild levende dieren. Op grond van artikel 1.11 heeft eenieder een zorgplicht voor de natuur, waaronder ook (expliciet genoemd) de in het wild levende dieren. Ook de gemeente valt in dit verband onder 'eenieder'. De bescherming richt zich vooral op dieren die vanuit internationale afspraken beschermd moeten worden. Voor overige soorten is er een basisbeschermingsregime en een zorgplicht. De provincies hebben de plicht om een eigen natuurbeleid vast te leggen en faunabeheerplannen op te stellen.

Per 1 januari 2024 gaat de Wet natuurbescherming op in de Omgevingswet. Dit gebeurt beleidsneutraal, dat wil zeggen dat materieel de regels niet veranderen. De Omgevingswet biedt straks richtlijnen voor regels en maatregelen die de natuur beschermen

- Alhoewel een gemeente op grond van dierenwelzijn niet rechtstreeks regels kan stellen, kan zij op grond van de Gemeentewet (zie artikelen 172 en 174) in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) wel regels stellen op het gebied van openbare orde en veiligheid. De gemeente heeft hierin alleen een adviserende rol en neemt deze bijvoorbeeld in het platform Diervizier. Naar aanleiding van de zienswijze van de RDA over de noodhulp en opvang van in het wild levende dieren wordt in 2023 onderzocht op welke manier de gemeente inhoud kan geven aan deze rol.
- De Wet aanpak woonoverlast (Waw) biedt de gemeente mogelijkheden om woonoverlast sneller aan te pakken. In het geval van langdurige overlast kan de burgermeester officiële waarschuwingen geven en gedragsverandering afdwingen. De voorwaarde is dat buurtbemiddeling niets oplevert. In het kader van stank- en geluidsoverlast kan de gemeente op deze wijze ook effectief ingrijpen in situaties waarin het welzijn van huisdieren wordt aangetast.